

TÄHEKE

ISSN 0134-2266

1993

2

KÜÜNLAUU

AUTOD

Pisut üle aasta on meie ajakiri kihevile ajanud üle nelja tuhande lapse igas kuus. Just nii palju on Barbie küsimustele vastajaid ja loosiõnne ootajaid. Iga kuu on kaks-teist last leidnud postkastist kirja, mis algab nii: Toimetusel on hea meel teatada, et oled võitnud...

Enamik neist on olnud tüdrukud, kuid võitjate hulka on sattunud ka poisse.

Sel aastal on poistel kindlasti rohkem huvi meile kirjutada: hakkame avaldama vaheldumisi autode ja Barbie lehekülgi. Auhindade arv muutub veidi – üks kuu 11 autot ja teine kuu 11 nukku.

Seekord näed kolme automudelit, mis on samanimelistest pärisautodest 36 korda väiksemad.

Küsimused:

1. Kes on maailma kuulsamaid autokonstruktooreid?
2. Mitu korda on need automudelid pärisautodest väiksemad?
3. Mis maal valmistatakse autot "Ferrari"?

Talongile kirjutatud vastuseid ootame 12. märtsini aadressil:

EE0107 Tallinn

Pärnu mnt. 67a

"Täheke", Autod.

AUTOD

© "TÄHEKE" 1993

JAGUAR XJ - S

Muretseda endale "Jaguar" – seda peavad auasjaks kogu maailma ärimehed ja muud kuulsused. Mõned "Jaguari" vanemad mudelid on viimastel aastatel ka Eestisse jõudnud.

XJ-S-i hakati tegema 1975. aasta septembris ning alates sellest ajast on seda pidevalt täiustades toodetud tänini. "Jaguari" firmale pani Bill Lyons aluse juba 1930. aastatel, kuid tõeline läbilöök autoturule tehti 1948. aastal mudeliga XK.

XK-S-i on jõudu niisama palju kui üheaegselt vankri ette rakendatud 223 hobusel. Sajakilomeetrise tunniikiiruse saavutab auto 8 sekundiga. Linnas kulutab see masin bensiini niisama palju kui meile tuttav bensiiniraiskaja "Volga" – 14,1 liitrit saja kilomeetri peale.

PORSCHE 944

Maailma kõigi aegade kuulsamaid autokonstruktooreid on austerlane Ferdinand Porsche (1875–1951). Tema põhimõtete järgi loodud autod on tänini kuulsad, kuid ka küllalt kallid.

Sportautot "Porsche 944" hakati valmistama 1980. aastatel Saksamaal. Seda peetakse siiani kõige paremaks "Porsche"-tüüpi autoks.

MERCEDES - BENZ

"Mercedese" kolmeharuline täht on maailmas tuntumaid automärke. Pildil olevat "Mersut" kutsutakse ka "Baby-Mercedes", sest see on teistest sama marki autodest väiksem. Kõik "Mersud" on tuntud kui töökindlad, vastupidavad ja luksuslikud autod. "Baby-Mercedes" suudab arendada kiirust kuni 197 km tunnis. Kuid ka Saksamaal, kus "Mersusid" valmistatakse, võib kiirteel sõita kuni 130 km tunnis.

PUUST TÄHEKLOTSID LEBASID MAAS JA IGAVLESID. NEIL OLII NII IGAV, ET NAD HAKKASID VIRISEMA.

"ASTUN-ASTUN-ASTUN," ÜTLEVAD INIMESSED MEIE KOHTA," RÄÄKISID KOLM KLOTSI, MILLE PEALMISTEL KÜLGEDEL OLID A-TÄHED. "SEE ON NII VÄSITAV JA EBAMUGAV. TAHAKS LIHTSALT ISTUDA NAGU I."

"MIS TEIE KA MINU ELUST TEATE!" SÛTIS KLOTS, MILLE KÜLJEL OLII I. "TE VIST ARVATE, ET KRIIPSUJUKUNA ON KERGE ELADA, JAH?"

"IGAL JUHUL PAREM KUI M-TÄHENA!" SEKKUS NÜÜD KLOTS, MILLE KÜLJEL OLII M-TÄHT. "INIMESED MÖTLEVAD, ET MINA PEAN KOGU AEG NAGU MÖMMI MÖMISEMA JA RINGI TATSUMA. AGA MINA TA-

TÖNU SEERO

Klotsid

HAKS VAHEL NAGU MUNA VEEREDA."

"KUSSI!" ÜTLESID KAKS KLOTSI, MILLE KÜLGEDEL S-TÄHED OLID. "KUSSI MEIE ELU POLE KÜLL SELLINE MEELAKKUMINE NAGU 'SINU' MÖMMIL. MEID PANNAKSE MUUDKUI USSIDENA SISISEMA. JA MITTE KEEGI EI TAIPA, ET ME VÕIKSIME KA SÜSSID OLLA. NEED SUSSID, MILLESSE PÄKAPIKUD KINKE PANEVAD."

"JAH, MEID EI MÖISTETA," KURTSID KA KLOTSID, MILLE PEAL E- JA P-TÄHT OLID. "MINA PEAKSIN NENDE MEELEST MUUDKUI KAMMIMA," VIRISES E. "JA MINA KOTTI SELJAS KANDMA," SELETAS P. "VÕIB-OLLA TAHAKS MINAGI KOTI SEL-

JAST VISATA JA I KOMBEL KEKSELDA!" "LOLLID!" SEGAS NÜÜD L VAHELE. "VAAT, MIS SÕNA NAD MINUST TEEVAD! MINA OLEN TEIST VIST KÕIGE ÕNNETUM." ÜTLES NII JA OLEKS NUTMA HAKANUD, KUI TA SEDA VAID OSANUD OLEKS.

VÄIKE MAIRE TULI TUPPA JA MÄRKAS, ET KOLM A-D, KAKS S-I, E, M, I, L JA P OLID TÄNA KUIDAGI KURVALT KANDLISED. TA HAKKAS NEID RITTA LADUMA. KUI LÕPETAS, OLII SAMADEST KLOTSIDEST SAANUD KOLM SÕNA: "ISA. EMA. LAPS."

KLOTSIDEL OLII HEA MEEL SELLE ÜLE, ET NEIST SAAB NII ILUSAID SÕNU TEHA. NAD UNUSTASID VIRISEMISE JA MUUTUSID JUSTKUI ÜMARAMATEKS JA RÖÖMSAMATEKS. VÄIKESELE MAIRELE TUNDUS KÜLL NII.

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Kokk mõtleb kaladest

MILVI PANGA

LUTS JA HAUG JA LEST, KREVEETT:
SÜLT SAAB NEIST JA SAAB OMLETT.
SÖÖGIKS KÕLBAB KALA SAIDA,
KOKAL POLE PISTMIST HAIGA.
MERES RINGI HULGUB TUUN,
VUNTSIDEGA SÄGA SUUR.
KUI ON VÕRKU JÄÄNUD KOHA,
PULMALAUAL HÕIVAB KOHA.
NÄEKS ÜKS AHVEN UND UHHAAST,
KÜLL SIIS HOIDUKS KUIVAST MAAST.

Adavere koolimaja

Joonistanud RISTO RETSNIK

Seekord avaldame "Postipaunas" Adavere Põhikooli 3. klassi õpilaste kirjandeid ja joonistusi. Ehk pakub teilegi huvi, kui erinevalt võib ühest ja samast matkast kirjutada või oma koolimaja kirjeldada.

Meie kool

Meie kool asub Adaveres. Koolimaja ümber on park, mis on alati ilus. Adaveres on 9-klassiline kool. Siin õpib nii tublisid ja tarku kui ka ulalaid lapsi. Meie kooli lapsed on töökad. Nad aitavad oma vanemaid ja töötavad kooliaias. Pärast tunde käivad lapsed spordi- ja tantsuringis. Mulle meeldib meie kool, sest siin on toredad lapsed ja lahked õpetajad.

MAARJA AUN

Meie kool asub suure maantee ääres. Koolimajal on kaks osa – uus ja vana. Vanas majas oli enne Adavere mõis. Vanas koolimajas käivad esimese klassi õpilased ja pikapäevariühm. Uues koolimajas on klassid teisest kuni üheksandani.

Minu klass on kolmas ja see asub alumisel korrusel. Minu klassis on 24 õpilast.

KADRI KOLLINA

Matkalkäik

Me käisime klassiga matkal. Ilm oli sombune. Tahtsime lõket teha, jantsime enne pool tundi, kui lõkke põlema saime. Meil oli ümber lõkke tore olla. Kūpsetasime vorsti, leiba, õunu.

Kui hakkasime koju tulema, nägime palju seeni ja suurt valget kärbseseent. Pärast matka olime kõik väga väsinud.

MARTIN VATTER

Seenelkäik

Läksime metsa seenele. Panime jalgrattad põlluservale ja kõndisime metsani. Metsa ääres põlluserval püüdis rebane põldhiiri. Kitsekeseid sõid sealsamas rohtu. Läksime metsa seeni otsima. Kuuskede all ootasid meid pilvikud. Metsas nägin suurt sipelgapesa. Kuuse all oli metsakuningas kärbseseen.

Õues hämardus ja hakkasime koju minema. Mulle meeldis seenelkäik väga.

KATI TAEI

Matkal

Matk oli väga huvitav, sest saime seeni korjata. Kõige huvitavam oli veel see, et kõik lehtpuud olid värvilised. Kui olime tükk maad käinud, nägime üht lõkkekohta. Tegime lõkke üles ja just siis hakkas vihma sadama. Aga lõkketuli ei kustunud, hakkas hoopis tossu ajama.

Kui vihm üle jäi, siis hakkasime toitu kūpsetama. Koduteel korjasime metsast seeni.

TARVO JUURIKAS

Käisime matkal

Ühel päeval oli meil neli tundi. Pärast tunde läksime matkama. Korjasime metsas seeni ja äkki lõppes mets ära. Siis läksime metsa tagasi, korjasime puuseeni ja muidki huvitavaid asju, millest tööõpetuse tunnis saaks meisterdada.

Jalutasime seni, kuni leidsime sobiva lõkkeaseme ning tegime tule üles. Sõime lõkke ääres oma võileibu ja siis hakkas vihma sadama. Ei jäänudki muud üle, kui pidime koju tulema.

MÄRT UUS

Tõsiasi

OLIVIA SAAR

KÕIGE TÄHTSAMAD MEHED ON RIIGIMEHED,
NEIST RÄÄGIVAD ALATI AJALEHED,
ET MIDA NAD SÖÖVAD JA MIDA JOOVAD
JA KUIPALJU KROONE NAD KOJU TOOVAD,
JA KAS NAD KA ÖÖSITI MAGUSALT MAGAVAD,
JA KAS NAD KA NAISE JA LASTEGA PRAGAVAD.
KÕIGE VAPRAMAD MEHED ON RIIGIMEHED,
NEID SAGELI SARJAVAD AJALEHED.

ILLUSTREERINUD JUSS PIHO

Saladuste

ANDRUS KÄIB HELELINI KANNUL. LOODAB, ET HELELIN HAKKAB TEMAGA MÄNGIMA, KUID HELELINIL ON SILMI AINULT OMA KIRJU PLASTMASSMUNA JAKS. NAGU MUNA OLEKS KOER, KEDA TUUAKSE RIHMA OTSAS ÕUE. MUNA EI OLE KOER. KOERAD LASTAKSE ÕUES VABAKS, KUID HELELIN HOIAB MUNA PEOS EGA LASE LAHTI.

ANDRUS PÜÜAB HELELINI PEO SISSE PIILUDA, KUID HELELIN EI NÄITA OMA VARANDUST. KRUVIB ANDRUSE UUDISHIMU VEEL ROHKEM ÜLES. "MA EI SAA NÄIDATA," ÜTLEB TA. "SEE ON SALADUSTE MUNA."

"KAS SEAL ON SALADUSEMÄRK PEAL?" KÜSIB ANDRUS.

HELELIN ON KIMBATUSES. TA UURIB MUNA JA NOOGUTAB: "ON KÜLL." SIIS NÄITAB ANDRUSE-

Imelik

"Istu paigal!"

"Miks sa kogu aeg kibeled?"

"Istu ometi paigal!"

Need õpetaja etteheited käisid kõik Kriste-Kaja kohta. Aga koolipink oli nii hirmus kõva ja seal tuli ühtejärke nii kaua istuda. Siiski suutis Kriste-Kaja nüüd natuke aega paigal püsida. Vars-

ti aga hakkas ta uuesti kibeleva. Ta ei pannud seda ise tähelegi. Pealegi märkas ta laua all üht oma kleebekat. Soome nätsu umbert saadut. Enne tundi oli see tal olnud veel jakitaskus. Ega kleebekat võinud üles tõstmata jätta. Kriste-Kaja kadus vupsti laua alla.

Kui Kriste-Kaja laua alt jälle nähtavale ilmus, oli õpetaja päris pahane. Ta koputas koguni pliatsiotsaga lauale, kui ütles: "Ei, Kriste-Kaja, nii see asi edasi ei lähe. Ma tahan homme su ema näha." Selle karmi käsuga lõppes ka tund ja koos sellega kogu koolipäev.

"Istu paigal!"

"Miks sa kogu aeg kibeled?"

"Istu ometi paigal!"

Need õpetaja etteheited käisid järgmisel päeval uuesti Kriste-Kaja kohta. Aga koolipink oli ikka nii kõva ja seal tuli ikka ühtejärke nii kaua istuda. Siiski suutis Kriste-Kaja nüüd natu-

HELJO MÄND
muna

LE PILTI, KUS KAKS TÜDRUKUT ON NINAPIDI KOOS NING RÄÄGIVAD SALAJUTTU.

ANDRUS ÜTLEB: "SEE ON TÜDRUKUTE MÄRK. MEIE JAKS SEE EI LOE. MEIE OLEME POISS JA TÜDRUK."

HELELIN KUULAB ANDRUSE JUTTU NING UNUSTAB MUNA VARJAMISE. ANDRUS NÄEB JÄMEDAT JOONT, MIS POOLITAB SALADUSTE MUNA KAHEKS. TA HÜÜAB: "SALADUS LÄHEB POOLEKS! SALADUS LÄHEB POOLEKS! MUNA PRAGUNEB!" JA KAHMAB SALADUSTE MUNA ENDA KÄTTĚ, NII ET SEE LAGUNEB KAHEKS PIKLIKUKS KAUSIKESEKS. MÕLEMAD ÄÄRENI HERNEKOMME TÄIS. "MAGUS SALADUS!" HÕIKAB ANDRUS.

"SALADUSED ON IKKA MAGUSAD," VASTAB HELELIN JA LUBAB ANDRUSEL OMA SALADUST MAITSTA. ISE MAITSEB SAMUTI. NAD MAITSEVAD NII KAUA, KUNI SALADUS SAAB OTSA.

HELJO RAMMO

muutus

ke aega paigal püsida. Varsti aga hakkas ta nagu eilegi uuesti kibeleva. Ta ei pannud seda ise tähelegi. Küll aga pani ta tähele, et klebekas on jälle laua all. See soome nätsu ümbert saadu. Nagu nõidus oleks sel külies olnud. Muudkui kadus ja-

kitaskust laua alla. Vupsti laks Kriste-Kaja klebekale järele.

Kui Kriste-Kaja laua alt jälle nähtavale ilmus, oli õpetaja eelmise päevaga võrreldes hoopis kurjem. Ta isegi ei koputanud enam pliitstotsaga lauale, vaid küsis otsemaid karmilt:

"Kriste-Kaja, kas sul on meeles, mis ma sulle eile ütlesin? Ma tahan tana su ema näha."

"Oh küll meeles," vastas Kriste-Kaja karmelt. "Ma kohe näitan!"

Ranitsast suure foto võtnud, ruttas ta sellega õpetajalaua juurde, pani pildi lauale ja ütles: "Minu emme!"

Muidugi tahtsid nüüd kõik lapsed Kriste-Kaja emmet näha. Robinal tõusid nad ninkidest püsti ja ümbritsesid kui siutsuv

linnuparv õpetajalaua.

"Kui ilus!" arvas üks.

"Nii noor!" kiitis teine.

"Nagu minu emmegi!" otsustas kolmas.

Ja mis imeplik muutus toimus! Õpetaja nägu polnudki enam kuri, vaid hoopis nii armsalt naerune, nagu oleks siutsuv linnuparv see koi-ke kallim asi siin maailmas.

Kirjasõbrad

KRISTIINA RAND,

11 a.
EE3311 Saare mk.
Sakla sjk.
Väljaküla
Huvid: joonistamine, lugemine, muusika ja käsitöö.

HELI ALLIKA

EE3600 Pärnu mk.
Paikuse
Tamme 11
Huvid: sport, muusika, kogun kaarte.

ENE MILVEK, 12 a.

EE3461 Pärnu mk.
Vändra sjk.
Kadjaste
Vastan kõigile!

GRISTEL MALBERG,

10 a.
EE3054 Harjumaa
Saue vald
Laagri
Udu 2
Huvid: kommi-, nätsu- ja šokolaadipaberid, salvrätikud, margid.
Soovin kirjasõpra Tallinast.

ANNELI PENNER,

11 a.
EE2400 Tartu
Savi 6–21
Huvid: rulasõit, nätsu- ja šokolaadipaberid.

VERONIKA MÄEMETS, 11 a.

EE2032 Ida-Virumaa
Iisaku
Metsa põik 1
Huvid: kleepsud, kaalendrid, kaardid, lahe musa.

Tuul ulus, pilved puistasid lõrtsi, vanaisa juurde jäetud Marti õue ei lubatud. Mart oli uhke ratsamees ja traavis, vanaisa kõver kepp jalga-de vahel, mööda tagakambrit. Sedaviisi ta peegli kõrval rippuva pildi ette sattuski. "Siin on sinu esivanemad," oli isa kord Mardile öelnud, aga siis oli Mardil muude asjadega kiire olnud. Nüüd kiiret ei olnud. Mart ronis toolile ja jäi pilti uurima. "Kes see on?" Mart osutas vuntsidega mehe põlvel istuvale titale. Mardi kaval nägu reetis, et ta teadis vastust.

"Kas sa siis ära ei tunne?" silus vanaisa habet. "See olen mina."

"Hii!" pugistas Mart naerda. "Kleidiga!"

"Mis kleit see on!" protesteeris vanaisa. "See on väikese lapse pidurüü."

Mart silmitses punnis põskedega beebit, siis vanaisa. Ta surus uue naerupahvatuse alla. Kui pidurüü, siis pidurüü. Tema, Mart, poleks endale küll lubanud sihukest ürpi selga panna.

"Kes see on?" Mardi sõrm tonksas meest, kes beebit süles hoidis.

"Minu isa. Sinu vaarisa."

"Aga see?"

"Minu vanaisa."

"Aga see?"

"Minu vanaema."

Mart uuris tähelepanelikult nägusid, mis olid kuidagi tuttavad, aga samal ajal võõrad.

"Eks ole, mina ei ole neist kedagi näinud?"

"Peale minu mitte kedagi."

"Nad kõik on surnud, jah?"

"Kõik on surnud, Mardike."

"Nii surnud, et neist ei ole enam mitte-mitte midagi järel?"

"Vastupidi. Neist kõigist on jäänud palju jälle. Kui mõelda, siis polegi nad kadunud, vaid elavad koos meiega edasi."

Mardi näost oli näha, et sellest jutust ei saa ta enam aru. Vanaisa mõistis seda.

Pildiv

JAAN RANNAP

anad

Illustreerinud HELDUR LARETEI

"Meie kaevu sa ju tead," tõmbas ta aknakardina kõrvale. "Vaata, selle kaevas minu vanaisa." Ja Mardi vanaisa osutas habemikule, kes oli pildi serval, nokatsmüts peas ja piip peos. Miks Mart kaevu ei teadnud. Kaevuraketele ei tohtinud ronida. Kaevus elas kaevukoll, kes võis lapse kaevu tõmmata.

"Ja nüüd vaata meie kaske," ütles vanaisa. "Selle istutas minu vanaema, sinu vana-vana-vanaema. Kas sa usud, et see puu oli kord sõrmejämmedune?"

Mart ei uskunud. Kuidas kask, millel isegi tema isa ei ulatunud ümbert kinni võtma, sai kord sõrmejämmedune olla?

"Aga selle elumaja," mütsas vanaisa jalaga vastu põrandat, "ehitas minu isa. Ja näe, selle vaiba seinal kudas telgedel minu ema. Kuhu sa ka ei vaataks, kõikjal on midagi, mis kõnelevad neist, kes elasid siin enne meid."

Mart uuris nüüd pilti uue huviga. Ah siis vuntsidega mees ehitas maja, mille akendest oli tuisusel päeval nii mõnus õue kiigata. Ja klaasveranda selle külge ehitas tema poeg, pildil väike kleidiga vanaisa. Need olid siis nõnda-öelda nende jäetud jäljed. Aga mis jäljed olid endast jätnud pildibeebist kahel pool seisvad poisipõnnid?

"Ah need?" ütles vanaisa. "Need on sõjas otsa saanud minu vanemad vennad? Eks neid ole siin samuti midagi meenutamas. Vaata siia!" Vanaisa tõi keset kambrit vanaaegse leentooli. Tooli üks jalg oli naljakalt hambuline.

"Nende töö," osutas vanaisa pildipõnnidele. "Isa oli kord laadalt väikse fukssae ostnud. Eks need vennikesed hakanud siis tooli kallal sae teravust proovima."

"Kas sina nägid pealt?" tundis Mart huvi. Vanaisa pugistas naerda.

"Ei mäleta. Seda küsi temalt." Ja vanaisa torakas sõrme pruntispõskse pildibeebi suunas.

Kirjasõbrad

BIRGIT AAVIK, 11 a.
EE3310 Saaremaa
Pihtla sjk.
Hämmelepa küla
Huvid: reisimine, lugemine, tantsimine. Vastan igaühele aastates 8–16. Paluh pane pilt ümbrikku!

MAARIKA VIITA, 10 a.
EE2600 Põlva mk.
Tännassilma 11–7
Huvid: kommipaberid, taskukalendrid, muusika, kleepsud.

JAANIKA KIRSCH, 13 a.
EE0010 Tallinn
F.Okki 5–213
Huvid: kommi- ja šokolaadipaberid, tantsimine, joonistamine.
Tore, kui kirjutaks 7–9-aastane tüdruk!

1. _____
2. _____
3. _____

Jänes ja rebane

JÜRI RANT

ÜHEL PAKASELISEL TALVEPÄEVAL JUHTUSID JÄNES JA REBANE METSASERVAL VASTAMISI.

"HEI, VENNAS JÄNES, MIS TORE KOHTUMINE!" RÖÖMUSTAS REBANE. "OLEN AMMU TAHTNUD SINU KÄEST PÄRIDA, KUIDAS SA KÜLMA TALVE ÜLE ELAD. MINUL ON VÄHEMALT KOOBAS, KUS NINA SOOJENDADA, AGA IKKAGI KIPUB PAKANE LIIGA TEGEMA. SINA KUULDAVASTI MAGAD PÕÖSA ALL JA HÄDA EI MIDAGI. MIS SUL AITAB VASTU PIDADA, KUI KÜSIDA TOHIB?"

"ISE AITAN, ISE AITAN," UHKELDAS JÄNES. "MUL ON KÜLMA VASTU ABINÕUD. ESITEKS AJAN KARVAD KOHEVILE. SEE HOIAB KEHASOOJUST KÕVASTI KOKKU. TEISEKS POEN

TIHEDA KUUSE VARJU – NII SAAB SAMUTI PARAJA PORTSU SOOJA SÄÄSTA.

"NOH, AGA KUI SELLEST HOOLIMATA PAKANE LÖDISEMA VÖTAB?" UURIS REBANE EDASI.

"SIIS KALPSAN AASALE JA TANTSIN KÜLMA PELETUSEKS KUUVALGEL," ÜTLES JÄNES NING PÜHKIS MINEMA.

"VÕI TANTSIB KUUVALGEL," POMISES REBANE KOOPA POOLE LONKIDES. AH SIIS SEEPÄRAST OLID KÕIK METSALAGENDIKUD JA PÖLLUVEERED JÄNESEJÄLGI TÄIS. JU SIIS OLI IKKA VÄHE NEIST PIKK-KÕRVA KÜLMAVASTASTEST ABINÕUDEST.

"HEA, KUI ON OMA KOOBAS," MÖTLES REBANE. "MUIDU HAKKA VANAS EAS VEEL TANTSU VEHKIMA."

Kaber ehk Metskits

Kaber, keda tihtipeale metskitseks ja mõnel pool ka hirveseks kutsutakse, on enamikule lastest kindlasti üsna tuttav elukas. Kellele kabra nimi võõristust tekitab, meenutagu niisuguseid keni paiku nagu Kaberneeme ja Kaberla. See sihvaka ja sireda kehaehitusega loom on hallil ajal neile kohtadele nime andnud. Eestimaa on ajast aega olnud niisugune piirkond, kus ilmad kord kapradele kangesti meeltnööda ning siis jälle kehvapoolsed kipuvad olema. Lumerikastel ning vahelduvalt kangete külmade ja suurte suladega talvedel hukkub neid väga palju. On olnud aegu, teie vanaisade lapsepõlves näiteks, mil kabra nägemine loodusesõbra jaoks oli

Metskitse tall. Pildistanud LEMMI JÖE

suur sündmus. Nii ongi vanemad nimetused unustusehõlma vajunud ning maad andnud mooditulnuile. On ju tegu kitse mõõtu metsaelanikuga. Olgu: heal lapsel mitu nime. Metsaelanik küll, kuid praegusel ajal, mil nende arv soojade talvede tõttu tublisti on kasvanud, näeb kapru alatihti päris põldude ja kultuurheinamaade keskel ringi silkimas. Maal pole ilmselt lapsi, kes kordagi kapra näinud poleks ning linnalastelegi tuleb ta kuju kindlasti kohe silme ette. Eriti neile, kes suvehaku valgetel õhtutel maale söidavad. Päise päeva ajal kipuvad kabrad paksus rohus või põõsavilus pöönutama ja pistavad plehku, kui neile päris ligi sattuda. Isasloomad

lasevad siis kuuldavale niisugust imelikku haukuvat häält, et paljud lapsed on arvanud kusagilt koeri tulevate. Emaskaprade hääli on peenike haledavõitu piiksumine. Sama laadne on ka mai lõpus–juunis ilmale tulevate väikeste täpiliste kabrahakatiste hääliitsus. Neid ilusaid väikseid "Bämbisid" ei tohi metsast või heinamaaveerelt kaasa võtta, sest ema tuleb kohe varsti neid imetama. Koguni paar nädalat võib kesta see aeg, mil ema neid ainult toitmas käib ja muidu vaikselt redus olla laseb. Enamasti on kabravasikaid ehk metskitsetallesid üks, vahel ka kaks. Hiljem hakkavad nad emapiimale lisaks koos emaga rohuliblesid napsama. Kabraemale meeldib väga heinapõllu lopsakas ja toitev rohi ja nii saavad väikesed metskitses sageli niitmise käigus kannatada. See on kohati koguni kaprade suurima suremise põhjus. Külmal talvel, mil nende toit lume alla kipub jääma, ei tule kabrad ilma lisatoitmiseta toime. Siis viivad metsamehed ja loodusehuvilised söödasõimesse lehisvihtu, heina, teravilja ja muud meelepärast lisasööta. Näljast nõrkadena ei jaksa kabrad jäist lumekoorikut maa pealt ära kraapida, heidavad lumele ja surevad sageli kopsupõletikku. Nii võivadki lapsed oma kevad–talvistel suusaretkedel surnud metskitsi leida. Sel ajal on kapradele ohtlikud suured hulkuvad koerad. Väikesed sõrad kipuvad läbi lumekooriku vajuma ja penid jõuavad neile hästi järele. Pealegi veristab jääne lumi nende jalgu. Lapsed saavad neile abiks olla, kui nad oma koerad korralikult ketis või aias kinni peavad ega lase neid ulapeale hulkuma.

MATI KAAL

Pärmi jenka

MILVI PANGA

OI, SINA HIRM, JA, OI, SINA ARM,
KOKARAAMAT, LAPS, ON KARM.
JAHU SUL OLGU SÕELUTUD,
SUHKUR VÕIGA HÕÖRUTUD.
KÄISED ÜLES KÄÄRITUD,
AHJUPLAADID MÄÄRITUD.
PÄRISEL OLEN SEE MINA, PÄRM,
KELLEST SÕLTUB SAIA SARM.

Illustreerinud RAIVO JÄRVI

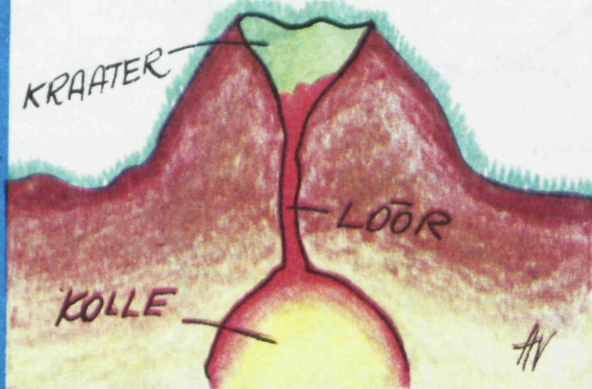

Eelmises "Tähekeses" kirjutasime sellest, mida tarka sai Kaaren Kaarel teada maavärinatest. Selleks korraks uuris ta järele, mida kujutavad endast tulemäed ehk vulkaanid.

Ega tegelikult tea täpselt teadlasedki seda, mis toimetused Maa sügavuses alati toimuvad. Küllap seal mõne koha peal ikka päris palav peab olema, nõnda et isegi kivimid üles sulavad. Niisuguseid tulipalavaid hõõgivate sulakivimite koldeid asub mitmel pool maapinna all. Tasapisi uuristavad need tee ka maapinnale. Sealt välja voolav sulakivim moodustab avause ümber tardudes mäekese. Iga purskega tulemägi kasvab.

VULKAAN POOLEKS LÕIGATUNA

Vulkaanidest väljapaiskunud tuha ja murenud kivimite segust mulda armastavad eriliselt taimed. Nii on inimesedki neile järele kolinud ning oma põllud lausa tulemägede nõlvadele rajanud. Paljud vulkaanid hakkavad pärast sajanditepikkust tukkumist tööle ja see võib tähendada suurt õnnetust. Nõnda juhtus näiteks ligi 2000 aastat tagasi Itaalias, kus elustus Vesuuvi-nimeline vulkaan. Kahjuks oli mõnus ilmastik, taevasinine meri ja viljakas muld lähedusse meelitunud väga palju inimesi. Vulkaani ümbrus oli täis rikkaid ja kauneid linnu.

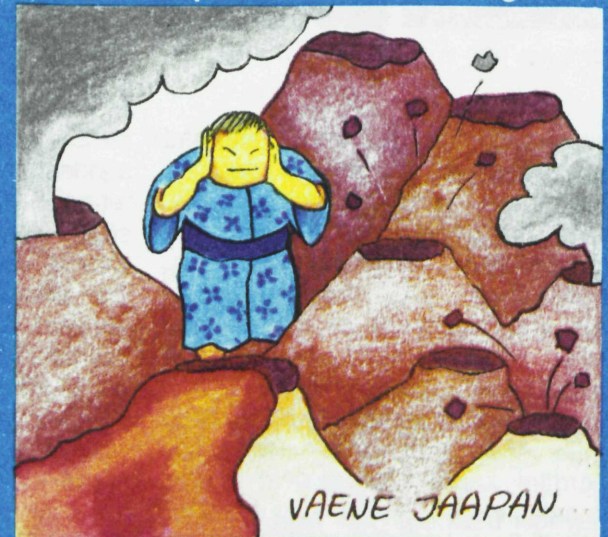
Ühel augustiõhtul kerkis mäe kohale must pilveke. See paisus ja kattis peagi kogu ümbruse. Majad hakkasid maa-alustest tõugetest kõikumama ning inimesed pidid otsima varju rahena sadama hakanud kivitükkide eest. Kuid kõige hirmsam oli toosama sulanud tulikum kivim, mis seejärel kosena mööda mäenõlvu alla voolas ning mattis lühikese aja jooksul enda alla kõik need kaunid linnad ja külad.

Vähesed inimesed pääsesid, õnneks leidis nende hulgas ka mees, kes selle sündmuse meie jaoks kirja pani.

Harva tegutsevate tulemägede kõrval leidub ka teisi, mis töötavad kogu aeg. Selline on näiteks Lipari saarestikus kerkiv vulkaan. See suitseb ja viskab oma avausest väikeste vaheaegadega mürinal hõõguvaid kivimitükke välja. Need pursked on aga nii tagasihoidlikud, et ei ohusta kedagi. Vastupidi – need on isegi kasulikud, sest öösel on leigitsevad plahvatused laevadele looduslikuks majakaks.

Nõnda ei pruugigi vulkaanid alati inimestele pahanduseks olla. Tihtipeale kasutatakse nende poolt maapinnale heidetud kivimeid ehitusmaterjalidena. Armeenia pealinn Jerevan on ehitatud sellisest kivimist nimega tuff. Ka kaunid ja tohutult tugevad teemandid on aegade jooksul vulkaanide maa-alustes laboratooriumides valminud.

Maailma kõige suurem vulkaan asub Lõuna-Ameerikas Argentiinas ja kannab naljakat nime Tupungato. See on niisama kõrge kui 20 ülestikku pandud Suurt Munamäge.

VAENE JAAPAN

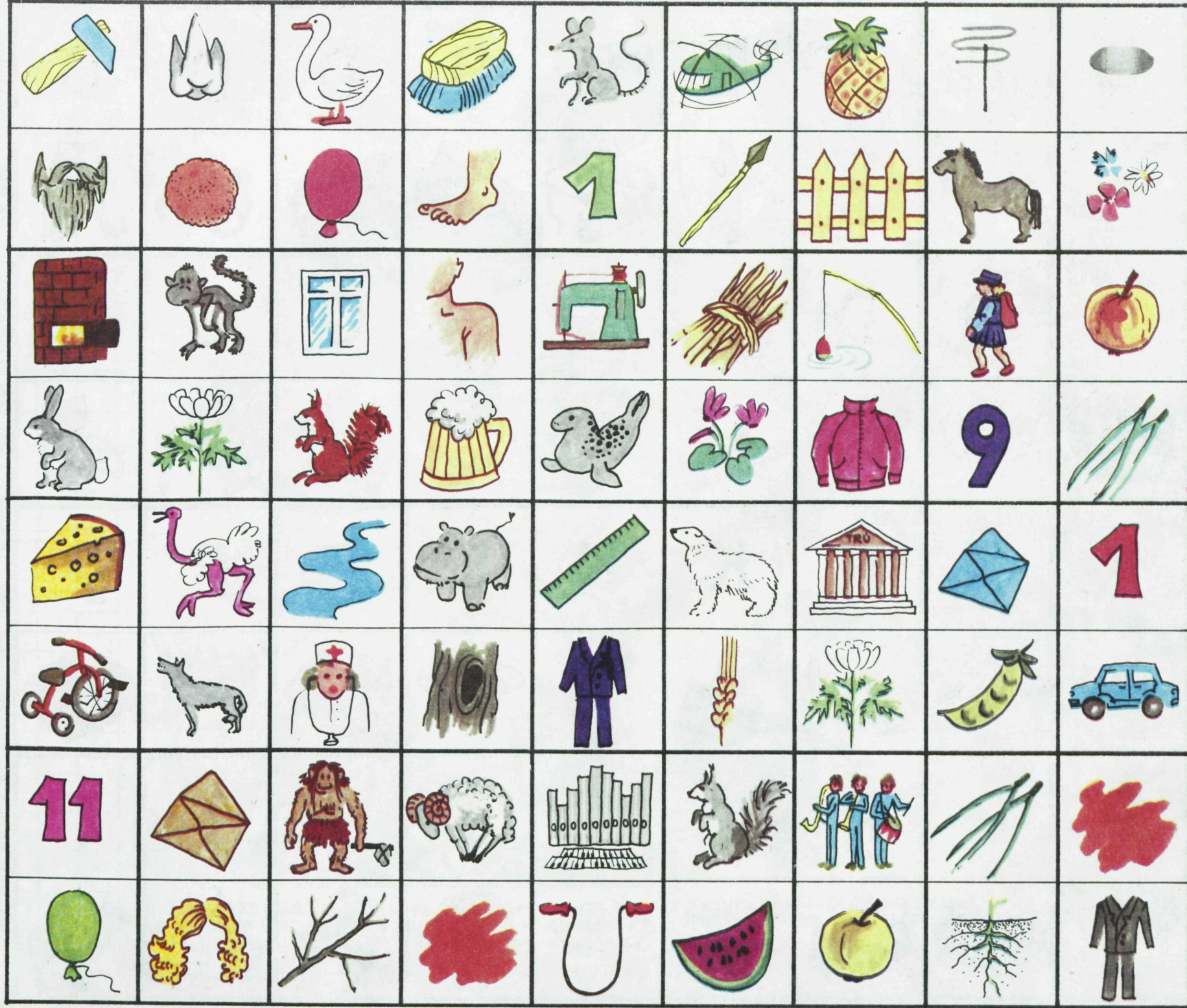
Illustreerinud HELI VEIGEL

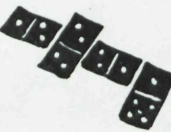

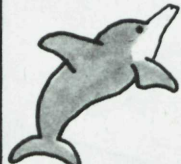
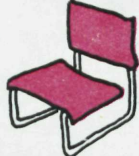

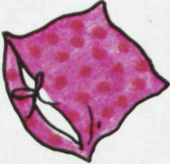
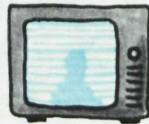

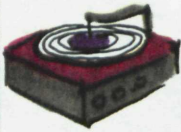

Kõige rohkem vulkaane asub Jaapanis. Neid on seal üle 50. Seetõttu kutsutakse Jaapanit ka Tulemägede Maaks. Meil Eestis pole see-eest ühtegi tulemäge...

PILDI- JA TÄHEDOOMINO

pool kaardiotsal on kujutatud tähed BDG, PTK, teisel nende tähtedega algavad asjad-olendid, teises märgus on kaardidel ainult kujundid, mis algavad tähtedega A, H, J, H, O, Ö, Ü. Pildi- ja tähedoominot mängitakse nagu tavalist doominot. Mängijaid võib olla 2, 3 või 4.

Sellelt käsitöölehelte leiad kaks doominomängu. Esimese mänguga saad harjutada sulghäälikuid. Ühel

B	B	B	B	B	B	D	D	D
								
D	D	D	G	G	G	G	G	G
								
K	K	K	K	K	K	P	P	P
								
P	P	P	T	T	T	T	T	T
								

Jaga lahtilõigatud kaardid mängijate vahel võrdselt ära ja loosi alustaja, kes paneb lauale esimese kaardi. Teine mängija peab oma kaartidel olevatest kujunditest leidma ühe, mille nimetus algaks sama tähega nagu laual oleva kaardi üks kujunditest. Ta asetab oma kaardi lauale otsa nii, et sobivad kujundid jäävad kokku. Esimeses mängus jäävad kokku ühe

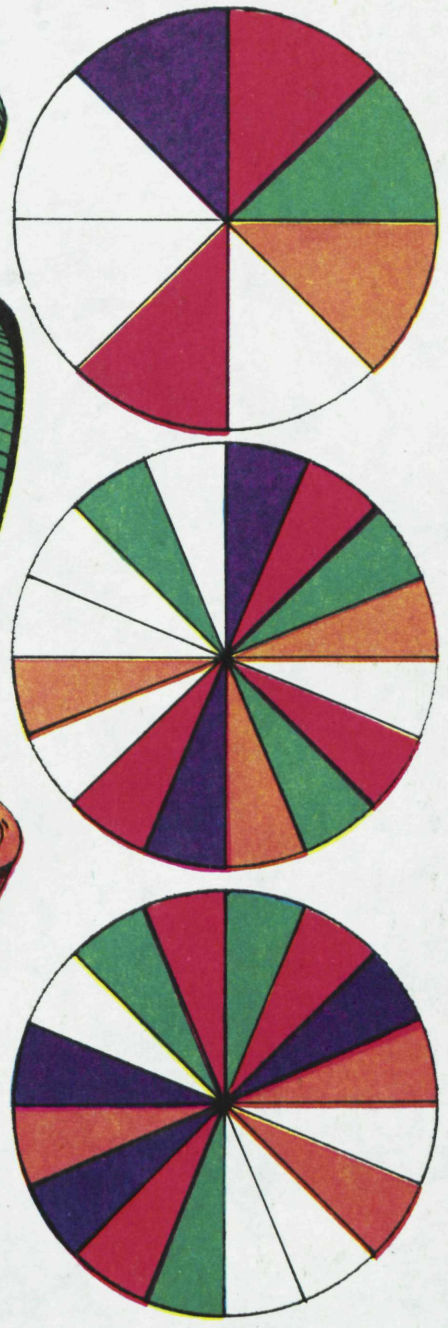
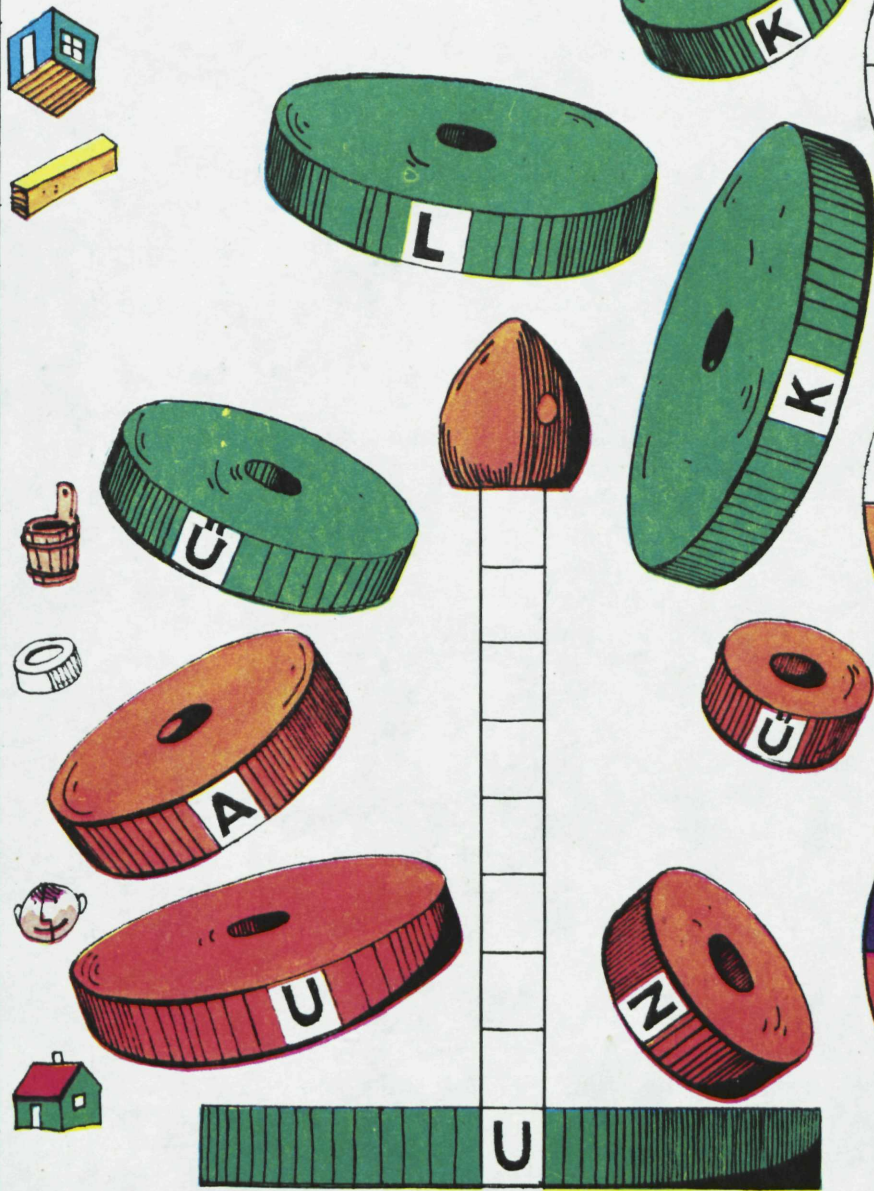
kaardi täht ja teise kaardi sama tähega algav kujund. Mängija, kes saab välja panna 2 ühesuguse tähega kaarti, asetab selle põigiti rea otsa ja võib rida jätkata veel ühe kaardiga. Parem oleks valida üks mängu-dest, kleepida terve leht korraga papile ja seejärel mängukaardid lahti lõigata.

L U M I
 T A L V
 V
 E
 N
 K O L M

MUUUDA IGAS JÄRGMISES REAS AINULT ÜKS TÄHT NII, ET SAAKSID UUE SÕNA.

KUI ASETAD KETTAD ÕIGESTI TULBA OTSA, SAAD ÜLEVALT ALLA VEEBRUARIKUU RAHVAPÄRASE NIMETUSE.

KASUTA JUBA OLEMASOLEVAID VÄRVE JA VÄRVI RINGID LÕPUNI.

Lasteajakiri
 «TÄHEKE»
 Asutatud jaanuaris 1960.
 Ilmub kord kuus.

Toimetuse aadress:
 EE0109 Tallinn
 Pärnu mnt. 67a.

Peatoimetaja
 ELJU MARDI tel. 681-495
 Vastutav sekretär
 VIIVI VAARIKSAAR tel. 681-497
 Vanemtoimetaja
 JAAN RANNAP tel. 681-497
 Kunstiline toimetaja
 JAAN TAMMSAAR tel. 681-400

PrintaLL
 0190 Tallinn Pärnu mnt 67a
 Trükiarv 24660
 Tell. nr. 55

Toimetus käsikirju
 ei tagasta

Esikaanel
 JAAN TAMMSAARE
 joonistus.

Uudishimu

HELI VEIGEL

Uudishimu on tore küll, kui häid asju teada saada tahetakse. Paraku ei tea me tihti ise ka täpselt, kuhu oma nina topime. Seepärast oleks vahel üsna kasulik targemate nõu kuulata.

Võib-olla on sulle tuttav muinasjutt, kus vana ema enne oma surma pojale ja tütrele sõlmesetud rätikud kingib. Kes suudab hoiduda sõlme avamast, on eluotsani õnnelik. Kes aga uudishimule järele annab, ei näe enam häid päevi, sest rätikusse oleks justkui kuri ise kinni seotud. Tüdruk ei pea vastu ja avab sõlme. Ning – oh häda! Nüüd pääseb kuri valla ja poeb ta südamesse salajaseks nõuandjaks. Kahekesi hakkavad nad venna surmamist sepitsema. Ent vend on sõnakuulelik, – ei puutu oma rätikut. Ja ennäe imet! – ei lähe talle kiskjad kallale ega salva madu. Vennast saab hoopis kuninga väimees.

Inimese lugu Piiblis hakkab üsna samamoodi peale. Esimesed inimesed Aadam ja Eeva elavad õnnelikult imekaunis paradiisiaias. Kogu loodus on nende päralt. Isegi kõik viljad valmivad, et neid üksteise võidu oma suurepärase maitsega rõõmustada. On vaid üks puu, mille viljad on keelatud. Kas see nüüd just õunapuu on, nagu rahvasuu rääkida teab? Piiblis kutsutakse seda igatahes "hea ja kurja tundmise puuks". Selle puu viljade maitmine on nagu tolle muinasjuturätiku lahtisõlmimine – kuri pääseb valla. Ei ole Aadamal ega Eeval enne imevilja võtmist kõigest halvast aimugi. Vaevalt on aga kumbki keelust üle astunud ja oma suutäie alla kugistanud, kui kuri nende hinge poeb. Eks ole nad nüüd ehmunud ka, sest nad aetakse ju paradiisist välja. Paradiis on koht, kus pole surma, sest seal pole ka halba. Surm on loodud halba ära hävitama. Ja nõnda ei tohi inimesedki, kes halba tegema on õppinud, igavesti paradiisis elada.

Sedaviisi siis need hädad inimeste keskel peale hakkavad. Ei ole etem ka Aadama ja Eeva järeltulijate elu – nemadki saavad oma vanematelt selle kurja tundmise sündides kaasa.

Tänini sünnivad koos lapsega nii jonn ja mossitus, kuid ka naeratus. Sellepärast peame me kõik juba pisikesest peale maadlema selle kurjaga, mis meie südames laiutab. Ja küllap kohtad sinagi iga päev uusi sõlmi, mis tuleb jätta lahti sõlmimata, ja vilju, mis peavad meist jääma söömata, ning mõtteid, mis tuleb jätta mõtlemata, ja tegusid, mis peavad meist jääma tegemata. Ainult nii jääb seda kurja siin ilmas vähemaks.

Kä igipõliste tarkuste raamat Piibel õpetab meile sedasama: "Ära kaldu paremale ega vasakule, hoia oma jalga kurjast, sest mõistliku mehe tarkus on tunda oma teed." (Õpetussõnad 4,12.14.8)

Illustratsioonid JAAN TAMMSAAR

